

Bir noktada inkar ettiğin, görmezden geldiğin tüm işaretlerin doğruyu anlattığını göreceksin. Aslında biliyordun, geldiğin yeri işaret ediyorlardı ama görmemeyi tercih ettin.

Evet, tercih meselesi, ancak sevgili dostum, belki de sadece tecahül-ü arifane idi? Sonunu bilerek görmezden geldim.

Neden böyle yaptın ki? Biliyor muydun? Yoksa kendini kandırma konusunda normalin üstünde bir becerin mi var?

Bir çok tercih, çok da *görmeden* yapılmaz. İnsan aciz bir mahluktur. Alternatifleri çok görünse de, çoğu zaman hemen hiç yoktur. Yapabildiği sadece elindeki imkanlara uygun hikayeler yazmaktır. *En iyisi bu* diyerek. İnsanın gerçekten kendi iradesini ortaya koyabileceği durumlar olsa da, hayatının genelini bunlar belirlemez.

Güçlü insanlar yok mu? Hadi bizim gibi sıradan ve küçük insanlar için doğru ama...

İnsanın seçenekleri hemen her zaman başka insanlarca belirlenir ve bunlar da kendisinden güçlü olanlardır. Yeryüzünde *kafasına göre* hayatını belirlediğini söyleyenlerin de seçenekleri hemen her zaman kendilerinden daha güçlüler tarafından belirlenmiştir.

Mesela Tayyip Erdoğan'ınki de mi?

O bir istisna sayılabilir, belki, ancak şu an bir istisna sayılabilir. Çocukken hangi okula gideceğinin tercihini kendisi yapmadı, sonradan da imkanlarının sınırını çoğu zaman kendisi belirlemedi. Diğer insanların *hedeflerinde* belli bir anlamı olduğu için görev alabildi. Seçenekleri de diğer insanların ona sunduğu kadardı.

Bunun bu kadar genel bir kural olduğunu düşünmüyorum. İnsanların çoğu kendini özgür hissediyor.

İnsanların çoğu kendini özgür hissediyor, çünkü bu konuya kafa yormuyorlar. Ellerindeki seçenekler gerçekte ne kadar, ne yapabilirler? Markete gittiklerinde o ürünlerin herhangi birini almama imkanları ne kadar?

Marketçi ürün dizdiğinde, insanların ne alacağına da karar vermiş oluyor diyorsun.

Marketçi diğer insanların ne alıp veremeyeceğine karar veriyor, diyorum.

Ancak başka birinin karşıda bir market açıp, farklı ürünler satmasına engel olamaz.

Belki evet, engel olamaz, ancak öyle bir marketin getirdiği özgürlük temelde bir kişiye, markete konacak mallarla ilgili özgürlüğüdür. Onun da muhtemelen toptancılar tarafından belirlenmek gibi bir problemi vardır.

Bir şekilde başkaları tarafından belirlenir diyorsun.

İnsanın hayatının en önemli öğeleri, en önemli tercihleri başka insanların ona sunduğu seçenekler arasından tercih edilir. Bunu diyorum. En önemliler böyleyken, kafayı özgürlüğe takmanın bir anlamı

yok.